

Ministrstvo za kulturo je naredilo dobro potezo, ko je v knjižni obliki izdalo nacionalno poročilo o kulturni politiki Slovenije (avtorja Vesna Čopić in Gregor Tomc) ter poročilo evropske strokovne skupine pod vodstvom Michaela Vimmerja z naslovom Kulturna politika v Sloveniji. Seveda nas je zanimalo, kako je v obeh poročilih ocenjen COBISS, ki je nesporen element knjižničnega razvoja, morda celo eden važnejših v zadnjem desetletju.

Kar zadeva nacionalno poročilo, COBISS-a v njem ni. V neki čudni zvezi je omenjen IZUM kot institut Univerze v Mariboru (kar ni!) in ki naj bi pri računalniškem opremljanju knjižnic odrinil stroko na rob.

Precej drugače nas obravnava evropsko poročilo. Ob večkratnih pozitivnih omembah COBISS-a in IZUM-a povzemamo le tisto na 327. strani: "Večina knjižnic je danes opremljena z računalniki in knjižnično programsko opremo. V glavnem jih podpira IZUM. Ta ponuja zapleteno elektronsko omrežje, ki vključuje vse storitve Interneta. Poleg javnih knjižnic, ki so del tega omrežja, ima svojo elektronsko povezavo tudi vsak kraj v Sloveniji z več kot 10.000 prebivalci. Vse knjižnice lahko uporabljajo svoje lokalne baze podatkov, več kot 90 % pa jih je povezanih tudi s sistemom COBISS. IZUM vodi številne izobraževalne programe in podpira knjižničarje."

Očitna razlika ni toliko rezultat različnih individualnih gledanj ocenjevalcev, kolikor izhaja iz različnih strategij. Niso samo kmetje tisti, ki se bodo težko prilagodili Evropi.

Franci Pivec

Organizacija American Library Association (ALA) je bila ustanovljena leta 1876. Je najstarejše in največje nacionalno združenje knjižnic in knjižničarjev na svetu. Vključuje vse vrste knjižnic, od državnih, splošnih, šolskih in univerzitetnih do specialnih knjižnic v industriji, vladnih organizacijah, zaporih, bolnišnicah in ostalih ustanovah. Namen te organizacije je skrbeti za vodenje razvoja in napredka knjižnic in informacijskih servisov ter za samo knjižničarsko stroko, in to zato, da bi vsem omogočili izobraževanje in zagotovili dostop do informacij.

Letošnja letna konferenca ALE se je odvijala od 26. junija do 2. julija v San Franciscu. Z IZUM-a smo se ALE udeležili že tretjič (prej leta 1989 in 1995) in smo kot institucija tudi njen član. Iz leta v leto je več obiskovalcev in več organiziranih srečanj knjižničarjev. V zadnjih letih so letna srečanja ALE prerasla meje ZDA in Kanade. Medtem ko leta 1990 mednarodnih gostov skorajda ni bilo, srečamo v zadnjih letih ljudi z vseh celin sveta. Za mednarodne goste se še zlasti potrudijo s posebnimi okroglimi mizami, družabnimi srečanji in ogledi znamenitosti. Letos smo tudi vsi mednarodni gosti nosili priponko "go global" - ALA torej prerašča v svetovno, globalno organizacijo.

Vzporedno s srečanjem knjižničarjev - letošnja tema je bila "Kids Can't Wait for Libraries" - se odvija tudi sejum, kar je glavni razlog, zaradi katerega se ALE udeležujemo tudi delavci IZUM-a. Na sejmu se namreč predstavijo vsi svetovni proizvajalci avtomatiziranih knjižničarskih sistemov in tako lahko naenkrat, na enem mestu sledimo najmodernejšemu razvoju programske opreme na tem področju. Naj naštejemo le

nekatero proizvajalce: Ameritech Library Services, VTLS, Data Research Associates, ILS, SIRSI, Contec data Systems, OCLC, Innovative Interfaces in Geac. Prevladujoč programski jezik je na aplikacijskem nivoju še vedno C++, medtem ko so grafični uporabniški vmesniki pri večini proizvajalcev že pisani v novem programskem jeziku java, ki ga je razvilo podjetje Sun. Nekateri poskušajo v javi programirati tudi že obsežnejše aplikacije, vendar kaj več o tem še niso vedeli povedati.

Baze podatkov so še vedno področje, kjer srečamo največ različnih rešitev. Nekateri uporabljajo relacijske baze podatkov (npr. Oracle), drugi objektno relacijske (npr. Sybase), pri proizvajalcu Data Research Associates (DRA) pa sva videla tudi že implementacijo čiste objektno baze podatkov ObjectStore. Še vedno je veliko proizvajalcev, ki nimajo kupljenega sistema za upravljanje baz podatkov, ampak so razvili svojega. To opravičujejo s tem, da so neodvisni in da si lahko razvijajo lastna orodja za upravljanje podatkov, ki so jim pisana na kožo.

Glede arhitekture sistema večina poudarja arhitekturo odjemalec - strežnik. Pojavlja se tudi novejša arhitektura CORBA (Common Object Request Broker Architecture), ki omogoča, da različne aplikacije, ki so pisane v različnih jezikih, tečejo na različnih operacijskih sistemih in uporabljajo različne mrežne protokole. Nasploh pa je OO (objektno orientiran) pristop še vedno najbolj "in" in z njim se hvalijo v svojih propagandnih materialih skoraj vsi proizvajalci.

Pojavili so se tudi prvi "mrežni računalniki" (Network Computers - NC), za katere pravijo, da so nekje med navadnim terminalom in osebnim računalnikom. Napovedujejo, da bodo kot

"suhi odjemalec" (thin client) kmalu izpodrinili "debele" osebne računalnike (fat client), saj odpade drago vzdrževanje. Mrežni računalnik si sam "potegne" z mreže, kar potrebuje za svoje delo. Na ALI pravijo, da je tak računalnik prihodnost za knjižnice, saj večina knjižničarjev za svoje delo ne potrebuje osebnih računalnikov z glomaznimi operacijskimi sistemi.

Grafični uporabniški vmesniki so enostavnejši (manj "polni" in prijetnih barv) kot pred leti in za mnoge aplikacije (ne le OPAC) uporabljajo kar tehnologijo Internet. Uporabnik se skoraj neopazno spreha med različnimi moduli. Ikone za določeno funkcijo (npr. iskanje) so od proizvajalca do proizvajalca različne. Verjetno je utopija pričakovati usklajenost na tem področju, saj da prav kvaliteten in domiselni grafični vmesnik programu njegovo identiteto.

Povprašala sva tudi za izpise. Predvsem so naju zanimali grafični generatorji izpisov, s katerim si lahko uporabnik sam definira lastni izpis. Kljub temu da je kateri od proizvajalcev v svojem propagandnem materialu predstavljal generator izpisov, nama tega žal nobeden ni znal predstaviti v živo. Večina proizvajalcev ponuja okrog 300 različnih standardnih izpisov za vse module, posebnosti pa so predmet posebnih pogodb.

Razveseljive so prve lastovke, ki so v svoj sistem implementirale Unicode, ki je standard za nabor znakov in vključuje večino pisav sveta. Velik del proizvajalcev prisega na internacionalizacijo in globalizacijo in zato nameravajo v svoje sisteme vgraditi Unicode.

Lidija Curk in Andrej Senica